

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Батумський державний університет ім. Шота Руставелі (Грузія)
Інститут бізнесу Білоруського державного університету (Білорусь)

**СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК: АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

9 квітня 2020 року, м. Умань

Умань
2020

Редакційна колегія:

Чирва О. Г. (головний редактор), д-р. екон. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Подзігун С. М., канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Богашко О. Л., канд. екон. наук, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Чвертко Л. А., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ящук Т. А., канд. екон. наук, старший викладач кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори матеріалів.

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 9 від 03 квітня 2020 року)

Сталий економічний розвиток: актуальні проблеми та механізми
C76 **забезпечення** : матеріали Міжнар. наук-практ. конф., 9 квіт. 2020 р., м. Умань / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; [за ред. О. Г. Чирви]. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. – 285 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий економічний розвиток: актуальні проблеми та механізми забезпечення» (9 квітня 2020 р.), що відбулась на базі Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали збірника відображають результати досліджень учених, аспірантів та студентів з актуальних проблем сталого економічного розвитку та механізмів його забезпечення.

УДК 330.3(06)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРУЇЗНОГО ТУРИЗМУ

Кирилюк І. М., к. е. н, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань

На сучасному етапі динамічного розвитку туризму одним із досить популярних та швидкозростаючих секторів туристичного ринку у світі є круїзний туризм, який належить до спеціальних видів туризму, є досить трудомістким та капіталомістким і поєднує в собі декілька видів туризму: рекреаційний, спортивний, лікувально-оздоровчий, пізнавальний. Сучасна круїзна індустрія – це глобально інтегрована до світової економіки галузь, пов'язана практично з усіма базовими галузями та секторами світової економіки – від суднобудування до індустрії розваг.

Круїзний туризм передбачає подорож на водних видах транспорту, яка включає берегові екскурсії, огляд визначних пам'яток портових міст та різноманітні розваги на борту морських та річкових лайнерів.

Круїзний туризм поділяється на:

– морські круїзи – подорожі замкненим колом із радіальними поїздками з портів до внутрішніх районів країн;

– річкові круїзи – подорожі водним транспортом внутрішніми водними артеріями (річками, озерами, каналами) [1, с. 296].

Організацією морських і річкових подорожей та круїзів займаються спеціалізовані туристичні компанії й бюро, більшість із яких створюється при пароплавствах або комерційних судноплавних компаніях. У 2012 році 9 асоціацій круїзної галузі, що представляють різні регіони, об'єдналися в єдину Міжнародну асоціацію круїзних ліній (CLIA), із загальною організаційною структурою для успішного розвитку світового ринку круїзного судноплавства та представлення інтересів круїзних операторів, круїзних портів туристичних агентств, різних галузей туристичного бізнесу, партнерів в особі національних органів державної влади.

У світі налічується більше 150 морських круїзних компаній. Провідними учасниками ринку є холдингові круїзні компанії: «Carnival Corporation» (NYSE: CCL), «Royal Caribbean Cruises Ltd. Co» (NYSE: RCL), «Norwegian Cruise Line Holdings Ltd» (NASDAQ: NCLH), «MSC Cruises», «Genting Group Hong Kong» (SENK: HKG). За прогнозами експертів ринкова частка цих компаній станом на 2022 рік складатиме 83,8% (табл.1).

Таблиця 1

Найбільші круїзні компанії світу*

Назва круїзної компанії	Кількість суден	Ліжко-місця, тис.	Пасажиро-місткість, тис. місць	Ринкова частка, %
Carnival Corporation	113	273,5	13 404,0	42,1
Royal Caribbean Cruises	53	144,3	7 260,9	22,8
MSC Cruises	19	63,0	3 159,3	9,9
Norwegian Cruise Line	27	59,1	2 878,3	9,0
Всього	212	539,9	26 702,5	83,8

*Джерело: [2]

З кожним роком круїзні лайнери стають все більш модернізованими і здатними задовольнити вимоги найвимогливіших туристів залежно від класу послуг (бюджетні, преміум, люкс, спеціальні пропозиції відповідно до умов та можливостей суден), пропонуючи їм комфортабельне проживання, якісне харчування, організоване дозвілля. В більшості реалізовано значну кількість технологічних рішень щодо перетворення суден на міста-курорти із природними ландшафтними зонами, аквапарками, театрами, планетаріями, полями для гольфу, трасами для проведення гонок тощо, враховуючи індивідуальні рішення по впровадженню нововведень із суміжних секторів економіки, що посилює конкурентоспроможність судна та маршруту.

У 2018 році на ринку круїзного туризму обслуговувалось 26,0 млн осіб (45,6 млрд дол. США), що на 3,3% та 4,6% більше відповідно у порівнянні з 2017 роком [3]. За прогнозами експертів у 2027 році місткість ринку круїзного туризму складе понад 38 млн. осіб, що забезпечить темп приросту у 151% у порівнянні з 2017 роком (на 12,8 млн більше).

Тенденцію до зростання має і світовий круїзний флот кількість суден

якого за прогнозами на 2022 рік має збільшитися до 367 із загальною кількістю ліжко-місць 640,5 тис. (табл. 2).

Таблиця 2

Світовий круїзний флот у 2013–2022 рр.*

Роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість суден	292	296	300	315	329	342	355	363	366	367
Кількість ліжко-місць, тис.	443,2	455,0	483,1	496,6	525,2	554,1	598,0	628,3	637,7	640,5
Пасажиромісткість, млн місць	20,4	21,5	22,1	23,6	26,0	27,4	29,6	31,2	31,7	31,8
Зміни у %	4,9	5,1	2,7	7,0	10,2	5,3	8,1	5,3	1,5	0,5

*Джерело : [2]

Змінюється також і вікова категорія туристів яких приваблює круїзний туризм – спостерігається збільшення молодих споживачів послуг. У 2000-х роках вік основної частки пасажирів становив 50–60 років, вік сучасних круїзних пасажирів – 40–50 років. За даними Міжнародної асоціації круїзних ліній в 2019 році зацікавленість в круїзних подорожах з боку молодого покоління зростає: більше 66% покоління X і 71% міленіалів більш позитивно відносяться до круїзних подорожей, ніж два роки тому.

В сучасних умовах круїзні судна мають відповідати як технічним, так і екологічним стандартам, тому необхідно використовувати та розробляти нові оощадливі технології, які можна реалізувати на суднах без втрати рівня якості обслуговування.

Отже, круїзний туризм має потенціал для подальшого розвитку та синергетичний ефект для розвитку місцевої економіки: збільшення надходжень до бюджетів всіх рівнів; створення нових робочих місць у сферах, які задіяні у обслуговуванні круїзного судноплавства; рекламування туристичних можливостей регіону (країни в цілому); розширення можливостей для міжнародного співробітництва; залучення інвестицій у розвиток транспортної та туристичної інфраструктури тощо.

Список використаних джерел:

1. Александрова А. Ю. Международный туризм. М.: Аспект Пресс. 2001. 461 с.
2. Cruise Industry News / Annual Report. URL: <https://www.cruiseindustrynews.com/annualcruiseindustryreport.html>.
3. Cruise Market Watch. URL: <https://cruisemarketwatch.com/market-share/>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ У СФЕРІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Кравченко Л. В., к. пед. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань

Ринок ресторанного бізнесу в Україні перебуває в стані динамічного розвитку. Якість їжі і обслуговування вже не являються єдиними факторами розвитку ресторанного бізнесу. Особливе значення приділяється інноваціям, які привертають до себе увагу клієнтів за рахунок неординарності пропозицій та загалом підвищують імідж ресторану. Оптимальним варіантом є поєднання якісного обслуговування гостя для задоволення його вподобань у харчуванні та активного відпочинку одночасно [1].

За останні роки інновації суттєво змінили індустрію громадського харчування. Для отримання високих прибутків та підтримки свого престижу власники та керівники закладів сфери обслуговування повинні бути в курсі актуальних новинок.

Різні інтерактивні технології, затребувані в залах ресторану, а також у виробничій зоні, сьогодні вже представлені в закладах ресторанного господарства. Одні націлені на вирішення проблем управління рестораном, інші визначають роботу в залах, треті «дбають» про комфорт відвідувачів.

Так, наприклад, поруч з робочим місцем кухаря на кухні встановлюють камери, а по монітору біля столику за його діями, при бажанні, можуть спостерігати відвідувачі.